

УДК 657:004.91

Муренко Тетяна Олександрівна

к. е. н., доцент кафедри бухгалтерського обліку та аудиту,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

JEL classification: L630; M400

Останніми роками спостерігається тенденція щодо стрімкого розвитку інформаційних технологій у світовій економіці. Наразі ні один бухгалтер вже не уявляє процес організації та ведення бухгалтерського обліку без використання автоматизованих систем. Цифрові зміни трансформують суспільство, створюючи при цьому як величезні можливості, так і труднощі. В умовах діджиталізації виникають загрози кібербезпеки, полегшення незаконної економічної діяльності, зникають межі приватного життя, але цифрові технології сприяють зміцненню миру, розширенню прав людини та сталому розвитку суспільства та держави в цілому. Цифрові технології вже стали невід'ємною частиною нашого життя та напрямком розвитку державної політики на сучасному етапі.

Сінгапур, Великобританія, Нова Зеландія, ОАЕ, Естонія, Японія, Ізраїль – країни-лідери з розвитку цифрової економіки. Ці держави взяли курс на цифровий розвиток у сферах транспорту, освіти, електронних засобів і новітніх технологій. По всьому світові частка традиційної економіки зменшується, а цифрової – збільшується, надаючи величезні переваги для країн та бізнесу.

Натомість Україна, ІТ-фахівці якої на аутсорсингу вже оцифрували півсвіту, лише зараз на державному рівні взяла курс на розбудову цифрової економіки. Цифрова економіка – це доволі нова для України парадигма розвитку, її основу становлять не тільки ІТ-компанії, а й усі інші компанії та організації, які є користувачами продуктів і послуг ІТ-компаній [1]. Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17 січня 2018 року «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» стало першим комплексним кроком у напрямку розбудови цифрової економіки в Україні [2].

Якщо ми зупинимося на діджиталізації будь-якого підприємства, то перш за все, зазнає зміни інформаційна складова, оскільки вона є основним ресурсом і продуктом його інформаційної системи. Останніми роками робочі місця бухгалтерів майже всі автоматизовані. Існує безліч програмних продуктів для бухгалтера, зокрема, для ведення обліку, які інтегровані в програмні продукти управління підприємством, або використовуються для формування та оприлюднення звітності.

Основною рисою сучасного автоматизованого місця роботи бухгалтера є відсутність прив'язки до офісу або до фіксованої адреси. Сучасна інформаційна інфраструктура дає можливість користувачам працювати з будь-якої точки світу, незалежно від розташування. У своїй професійній діяльності бухгалтери сьогодні стикаються з такими поняттями та процесами як концепції блокчейн і технології BigData, постійно підвищується кваліфікація бухгалтерів, освоюються відповідні технічні та програмні засоби. Усе це вимагає зміни світогляду керівництва підприємств і самих бухгалтерів, а також підходів до організації їх професійної діяльності. В умовах діджиталізації бухгалтер має можливість не тільки надавати інформацію, здійснювати її аналіз, але й допомагати ухвалювати управлінські рішення. Сьогодні бухгалтер вже не може бути суто оператором-обліковцем. Бухгалтери організуються у центри корпоративних послуг, надають свої послуги централізовано.

Перші центри корпоративних послуг (SSC) з'явилися в США в 1980-х роках, а на початку 1990-х «перекочували» до Європи, поступово поширюючись по всьому світу. Згідно з дослідженнями Everest Group, понад 70% компаній зі списку Fortune 500 тепер використовують розділені сервіси або моделі аутсорсингу для своїх фінансових і бухгалтерських операцій.

АССА (Асоціація дипломованих сертифікованих бухгалтерів) стверджує, що «надання

фінансової і бухгалтерської звітності через колективні сервіси та аутсорсинг відіграє важливу роль в оптимізації структури фінансової служби». Таким чином, SSC розглядаються як важливий фінансовий інструмент трансформації. «Такі переваги, як прозорість, здешевлення, велика ефективність, стандартизація, поліпшене управління та інші, тепер сприймаються як належне», – додає АССА [3].

Сьогодні організації настільки комфортно залучені до використання SSC, що діапазон функцій, які вони пропонують, неухильно зростає. Процеси фінансових служб безумовно залишаються найзначнішими, але за ними слідує HR-процеси, IT-послуги та, в меншій мірі, але маючи тенденцію до постійного збільшення, функції закупівель та податків. Клієнтів SSC не цікавить, де знаходяться фахівці, що забезпечують облік на підприємстві, це можуть бути як бухгалтери в офісі, так і ті, що виконують свою роботу вдома.

Перевагами діджиталізації є зменшення витрат на робочу силу, а якщо поєднати з роботою з дому, ще й економія витрат на фізичній присутності кожного конкретного працівника, з усіма витратами на нього (оренда, комунальні платежі тощо). Але, в цій ситуації є й негативний аспект – це вивільнення працівників, які змушені шукати нові робочі місця у зв'язку зі скороченням. Також, робота з дому може призвести до надмірної ізоляції, що буде поступово відображатися на якості результатів праці. Існують й технічні ризики, такі як безпека при оцифруванні документів та їх пересиланні всередині підприємства між працівниками.

Вважаємо, що цифровізація була трендом десять років тому. Сьогодні це вже реальність, але багато підприємств з українського бізнесу, на жаль, відстає. І не на п'ять років, а набагато більше, якщо порівнювати із США та іншими країнами-лідерами цифрової економіки. Так компанії прирікають себе на падіння продажів, виручки тощо. Тому навіть бізнесменів, який працює в селі, вже потрібно думати хоча би про прості методи діджиталізації [4].

Діджиталізація – це неминучість, тому що світ стає глобальним. Послуги, які раніше надавалися лише в межах країни, наразі доступні у всьому світі через соціальні мережі, замовлення товарів по інтернету тощо. Якщо ми не будемо наздоганяти це, то просто станемо частиною світу, а не тими, хто рухає його вперед. Тож питання в тому, аби дійсно знайти своє місце в новій світовій діджитальній економіці [4].

Сьогоднішні світові обмеження, пов'язані з пандемією COVID-19, значно прискорили діджиталізацію як організації бухгалтерського обліку, так і його здійснення, комунікація як всередині підприємства, так і ззовні зазнала неминучих змін, трансформуючи при цьому бухгалтерські процеси і технології виконання операцій. Така ситуація вимагає безперервного підвищення кваліфікації бухгалтерів, розширення використання хмарних технологій, забезпечення ефективного захисту інформації.

Література

1. «Діджиталізація – це лише початок». Газета «День»: сайт. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/didzhytalizaciya-ce-lyshe-pochatok> (дата звернення: 06.05.2021).
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-r#Text> (дата звернення: 06.05.2021).
3. Діджиталізація аутсорсингу: як по-новому вирішувати звичні завдання / Портал «Openmind-Освіта». URL: <https://mind.ua/openmind/20188945-didzhytalizaciya-aoutsorsingu-yak-po-novomu-virishuvati-zvichni-zavdannya> (дата звернення: 07.05.2021).
4. Тренд чи неминучість? Експерти про діджиталізацію. URL: <https://evo.business/trend-chi-neminuchist-eksperti-pro-didzhytalizaciyu> (дата звернення: 07.05.2021).